

Sankcioniranje nespoštovanja pravil o varnosti in zdravju pri delu

Avtor:
Mag. Boštjan J. Turk

Večini državljanov zdrava pamet narekuje, da se držimo pravil varnosti tako v vsakdanjem življenju kot tudi na delovnem mestu in za to ne potrebujemo »groženj« v obliki sankcij, denimo glob za prekrške.

Vendar pa v vsaki družbi obstaja določen odstotek populacije, ki iz takega ali drugačnega razloga pravila varnosti ignorira in se »strezni« šele, ko jim zakonodajalec zagrozi, da bodo morali zaradi nespoštovanja pravil plačati denarno kazen ali pa celo civilno ali kazensko odgovarjati.

To se je lepo videlo v primeru Odloka o začasnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2, sprejetega junija letos, ki je med drugim zapovedoval nošenje zaščitnih mask v zaprtih javnih prostorih, ki pa je imel de facto značaj priporočila.

Posledica tega je bila, da so se številni posamezniki nanj požvižgali ter sebe in druge izpostavljali tveganju okužbe z virusom covid-19. Vlada je na to nedavno reagirala in za primere kršitev obveznega nošenja zaščitnih mask zapretila z denarno sankcijo v obliki globe za prekršek v višini med 400 in 4000 evri.

SANKCIJE ZARADI PREKRŠKOV DELODAJALCEV

V delovnem okolju sankcije zaradi kršitev pravil varnosti in zdravja predpisuje Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1). Razpon globe se v vseh primerih kršitev na strani delodajalcev giblje med 2.000 in 40.000 evri, pri čemer ima delovni inšpektor diskrecijsko pravico, da presodi, kako visoko kazen bo izrekel. Kriteriji, ki jih pri tem uporablja, so lahko teža oziroma resnost kršitve, stopnja ogroženosti zaposlenih, pa tudi javnosti, obnašanje delodajalca ob soočenju s kršitvijo, dejstvo, da gre za ponavljajočo kršitev, ipd.

Delodajalca se denimo lahko kaznuje za prekršek v zgoraj omenjeni višini v primerih, če pisno ne oceni tveganj, katerim so delavci izpostavljeni ali bi jim lahko bili izpostavljeni pri delu; če v izjavi o varnosti z oceno tveganja ne določi posebnih zdravstvenih zahtev, ki jih morajo izpolnjevati delavci za delo v delovnem procesu ali za uporabo posameznih sredstev za delo na podlagi strokovne ocene izvajalca medicine dela; če ne zagotavlja delavcem osebne varovalne opreme in njene uporabe; če sredstva

za delo in delovno okolje kljub varnostnim ukrepom ne zagotavljajo varnosti in zdravja pri delu; če ne načrtuje postopkov za primere nasilja na delovnem mestu ter z njimi ne seznani delavcev, ki na takih delovnih mestih delajo; če da delavcem v uporabo nevarne kemične snovi, ki niso opremljene z varnostnim listom, v katerem je proizvajalec oziroma dobavitelj navedel vse varnostno-tehnične podatke, ki so pomembni za ocenjevanje tveganja pri delu s temi snovmi; če ne sprejme ukrepov za zagotovitev prve pomoči delavcem in drugim navzočim osebam ter ukrepov za sodelovanje s službo nujne medicinske pomoči; če da v uporabo objekt, ne da bi pridobil dokumentacijo v zvezi z nadaljnjim delom po predpisih o zagotavljanju varnosti in zdravja na začasnih in premičnih gradbiščih ter ne da bi pisno ocenil tveganje, katerim bi delavci lahko bili pri tem izpostavljeni; če ne obvesti takoj vseh delavcev, ki so ali bi lahko bili izpostavljeni resni in neposredni nevarnosti o navzočem tveganju in varnostnih ukrepih; če ob resni, neposredni in neizogibni nevarnosti z ukrepi in navodili

delavcem ne omogoči, da ustavijo delo in se napotijo na varno; če ne zagotovi, da imajo na mestu, na katerem preti neposredna in neizogibna nevarnost, dostop le tisti delavci, ki so za delo na takem mestu dobili posebna navodila; če ne omogoči delavcem, da sodelujejo pri obravnavi vseh vprašanj, ki zadevajo zagotavljanje varnega in zdravega dela v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi ipd.

SANKCIJE ZARADI PREKRŠKOV DELAVCEV

Čeprav v manjši meri kot delodajalci so za svojo varnost na delovnem mestu odgovorni tudi delavci in zakon (ZVZD-1) tudi za nekatere njihove kršitve predpisuje denarne sankcije, katerih višina pa je občutno nižja od višine denarnih sankcij, ki jih lahko delovni inšpektor izreče delodajalcem – te se namreč gibljejo med 100 in 1000 evri.

Tako se lahko delavcu izreče denarna sankcija v zgornjem razponu, če v skladu z navodili delodajalca ne uporablja pravilno delovne opreme in drugih sredstev, vključno z varnostnimi napravami, ter osebne varovalne opreme v skladu z njenim namenom; če takoj ne obvesti delodajalca ali delavcev, ki so v izjavi o varnosti z oceno tveganja zadolženi za varnost in zdravje pri delu, o vsaki pomanjkljivosti, škodljivosti, okvari ali o drugem pojavu, ki bi pri delu lahko ogrozil njegovo zdravje in varnost ali zdravje in varnost drugih oseb; če ne sodeluje z delodajalcem in delavci, ki so zadolženi za varnost in zdravje pri delu, dokler se ne vzpostavijo varno delovno okolje in delovne razmere; če se ne odzove in ne opravi zdravstvenega pregleda, ki ustreza tveganjem za varnost in zdravje pri delu na delovnem mestu, kot tudi, če dela ali je na delovnem mestu pod vplivom alkohola, drog ali drugih substanc.

Praksa kaže, da so najpogostejši prekrški delavca neuporaba osebne varovalne opreme, neupoštevanje navodil za varno delo, nepravilna uporaba delovne opreme in neuporaba varnostnih naprav ter delo na delovnem mestu pod vplivom alkohola, drog ali drugih nedovoljenih substanc.

SANKCIJE ZARADI PREKRŠKOV SAMOZAPOsLENIH OSEB

Nekoliko višje denarne sankcije zaradi nespoštovanja varnega dela lahko doletijo samozaposlene osebe. Razpon glob za prekršek, ki se jim lahko izreče, se namreč giblje med 500 in 10.000 evri, izrek denarne sankcije pa je mogoč v primerih, če samozaposlena oseba ne oceni tveganja; če ne izdela pisne izjave o varnosti z oceno tveganja ter ne določi ukrepov za zagotovitev varnosti in zdravja pri delu, če ugotovi, da obstajajo nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom; če pri svojem delu ne uporablja sredstev za delo in osebne varovalne opreme, ki ustreza tveganjem pri delu ter predpisanim varnostnim in zdravstvenim zahtevam; če se ne vključi v pisni sporazum ter ne izvaja skupnih ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu na deloviščih, kot tudi, če ne prijavi inšpekciji dela nezgode pri delu, zaradi katere je nezmožna za delo več kot tri delovne dni, ugotovljene poklicne bolezni in nevarnega pojava.

Praksa delovnih inšpektorjev kaže, da so najpogostejši prekrški samozaposlenih oseb odsotnost ocene tveganja za svojo dejavnost in delovno mesto, neuporaba osebne varovalne opreme in ustreznih sredstev za delo ter odsotnost prijave inšpekciji dela nezgode pri delu, zaradi katerih so nezmožni za delo več kot tri delovne dni, ugotovljene poklicne bolezni ali nevarnega pojava.

